

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	21915 - Teoria i Models del Treball Social Comunitari / 20
Titulació	Grau de Treball Social - Segon curs
Crèdits	6
Període d'impartició	Segon semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Miguel Ángel Oliver Perelló <i>Responsable</i> mangel.oliver@uib.es	10:00	12:00	Dijous	12/09/2019	30/07/2020	BC03
Héctor Gil Rodríguez hector.gil@uib.cat	09:00	11:00	Dimecres	29/01/2020	30/06/2020	BC13, Ed. Ramón Lull

Contextualització

L'assignatura Teoria i models de Treball Social Comunitari forma part del mòdul Treball Social: conceptes, mètodes, tècniques i aplicacions, conformat per les matèries, Fonaments del Treball Social; Mètodes, models i tècniques de Treball Social; Habilitats socials i de comunicació del Treball Social; Investigació, diagnòstic i avaluació del Treball Social

Específicament, aquesta assignatura forma part de la Matèria: Mètodes, models i tècniques de Treball Social, que està vinculat amb continguts i competències específicament lligats al perfil professional i que en relació amb l'estructura dels estudis es situa dins d'un segon grau, on si en el primer s'han desenvolupat coneixements bàsics sobre els problemes fonamentals amb els quals la disciplina desenvolupa la seva activitat, en aquest segon grau es delimita el context específic en el qual els professionals desenvolupen la seva activitat.

La matèria està constituïda per 11 assignatures obligatòries, la docència de les quals se situa en segon, tercer i quart curs del Grau de Treball Social, i per 10 assignatures optatives de 3 crèdits ECTS, a realitzar durant el segon semestre del quart curs. Si l'assignatura Teoria i Models de Treball Social Comunitari, se situa en un segon grau dins de l'estructura del pla d'estudis, en un últim grau on es desenvolupen coneixements sobre destreses, procediments i tècniques que l'activitat professional desenvolupa, es situa l'assignatura Processos i Tècniques del Treball Social Comunitari, de 6 crèdits ECTS, i que necessàriament estarà coordinada amb l'assignatura Teoria i Models de Treball Social Comunitari.

Dins de la disciplina de Treball Social i per a la formació de futurs treballadors socials, resulten fonamentals les aportacions del Treball Social Comunitari per a l'abordatge de situacions socials col·lectives mitjançant el desenvolupament de processos organitzatius. L'assignatura pretén l'aproximació de la intervenció del Treball Social en la seva dimensió comunitària contribuint així al desenvolupament del perfil professional oferint a l'alumnat el coneixement dels diferents models teòrics per al treball comunitari.

Aquesta matèria desenvolupa coneixements i habilitats que permeten identificar els trets específics del Treball Social Comunitari, les característiques significatives de les modalitats d'intervenció comunitària i els diferents

Guia docent

models que han contribuït a la formació teòric pràctica del treball Social Comunitari. Possibilita reflexionar entorn del terme comunitat, en relació amb els elements que van possibilitar l'inici del treball social comunitari i sobre les eines i enfocaments metodològics per dur a terme accions de treball comunitari. En referir-nos a les accions del professional en aquesta matèria ens referim majoritàriament a accions que signifiquen conscienciació, organització i la generació d'estructures en la comunitat, buscant el canvi i la transformació de l'entorn de manera conjunta amb les persones de les poblacions a les quals ens dirigim.

L'assimilació de conceptes, models teòrics i mètodes del Treball Social Comunitari es realitzarà buscant integrar els mateixos en relació als coneixements ja adquirits en altres matèries afins del Grau, relacionant la teoria i la pràctica i oferint la comprensió de la dimensió comunitària com a integradora de les dimensions individual i grupal en la intervenció del Treball Social

Requisits

No existeixen requisits específics per cursar aquesta assignatura pel que fa a coneixements i habilitats. Si es requereix per part de l'alumne, participació activa i actitud oberta per respectar el diferent, interès a desenvolupar valors de cooperació i negociació que possibilitin el treball en equip i disponibilitat per a la formulació de judicis sobre els models teòrics.

Recomanables

Tenir cursada l'assignatura Teoria i Història del Treball Social

Competències

Específiques

- * 1. C7 Capacitat d'establir relacions professionals, identificat necessitats, problemes, dificultats i conflictes, amb l'objectiu d'identificar la forma més adient d'intervenció. 2. C8 Capacitat d'interactuar amb persones, famílies, grups, organitzacions i comunitats aplicant els mètodes, models, estratègies i tècniques de Treball social. 3. C18 Capacitat d'elaborar informes orals i escrits específics de la professió.

Genèriques

- * 1. Capacitat de treballar en un equip interdisciplinari. 2. Habilitat para treballar de forma autònoma. 3. Capacitat de comunicació oral i escrita.

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Els continguts de l'assignatura s'organitzen en blocs.

Guia docent

Continguts temàtics

BLOC I. COMUNITAT I SOCIETAT ACTUAL: TREBALL SOCIAL I TREBALL SOCIAL COMUNITARI

TEMA 1: ¿PERQUÈ ÉS NECESSARI EL TREBALL SOCIAL COMUNITARI? APROXIMACIÓ AL CONCEPTE DE COMUNITAT.

TEMA 2: TREBALL SOCIAL COMUNITARI A LA SOCIETAT LÍQUIDA: LA REVITALITZACIÓ DE FORMES COMUNITÀRIES: A LA RECERCA DE SEGURETAT E IDENTITAT

TEMA 3: TREBALL SOCIAL I TREBALL SOCIAL COMUNITARI: CONSIDERACIONS TEÒRIQUES I METODOLÒGIQUES.

BLOC II. ORÍGENS I DESENVOLUPAMENT DEL TREBALL SOCIAL COMUNITARI

TEMA 4: EL TREBALL SOCIAL COMUNITARI A ESPANYA

TEMA 5: ELS REFERENTS TEÒRICS PER A L'ACCIÓ. PRINCIPALS MODELS D'INTERVENCIÓ SOCIAL I COMUNITÀRIA.

BLOC III. CIUTADANIA I PARTICIPACIÓ SOCIAL

TEMA 6: XARXES SOCIALS. PARTICIPACIÓ CIUTADANA, MOVIMENTS SOCIALS I VOLUNTARIAT

TEMA 7: TERRITORI I DESIGUALTAT SOCIAL.

Metodologia docent

La metodologia utilitzada combinarà les activitats presencials amb les no presencials. Les presencials es dividiran en classes teòriques i classes pràctiques. Les classes teòriques són d'assistència voluntària però recomanable ja que amb elles s'aprofundirà en els continguts de la matèria i es facilitarà la seva comprensió a través d'exemples i d'anàlisis conjunts, on es destaquin els aspectes més importants de l'assignatura. En les classes pràctiques es requereix una assistència obligatòria del 80%. Als seminaris, en els que habitualment participen persones externes a la UIB, i en les projeccions audiovisuals, l'assistència serà obligatòria (tot i que l'horari de realització d'aquestes activitats, serà en l'horari del grup gran, es a dir en l'horari de les classes de teoria). L'assignatura no compta amb itinerari no presencial. Les classes teòriques consistiran en exposició de continguts mitjançant presentació o explicació d'aquestes, impartides pel professor, debats i anàlisis de temes diversos relacionats amb l'assignatura, i on es procurarà la comprensió dels continguts teòrics de la mateixa a través d'exemples d'experiències i amb la participació imprescindible de l'alumnat.

Com s'ha assenyalat, en l'horari de les classes teòriques participaran també persones que poden aportar coneixements i experiència en relació a la intervenció comunitària, si bé la qualificació de l'activitat a realitzar en relació a aquestes sessions s'ubica dins els continguts pràctics, atès que els professionals o persones externes a la UIB que acudeixin no poden acudir a cada un dels diferents grups de pràctiques.

En les classes pràctiques es desenvoluparan activitats d'aplicació dels coneixements adquirits en les classes teòriques, consistents en la identificació a través de les experiències pràctiques de diferents aspectes.

Tant les classes teòriques com les pràctiques comptaran amb un sistema específic d'avaluació, que l'alumne treballarà individualment o en grup.

Guia docent

Volum de treball

Aquesta assignatura estarà a la disposició de l'alumne a través de Campus Extens, per la qual cosa es recomana des d'un principi la utilització d'aquesta plataforma per a un correcte seguiment del desenvolupament de l'assignatura. A l'inici del semestre estaran a la disposició dels alumnes a través de la plataforma UIB digital les dates de realització de les proves d'avaluació contínua i dates de lliurament dels treballs.

Activitats de treball presencial (2,4 crèdits, 60 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Seminaris i projeccions vinculades als continguts de la matèria	Grup gran (G)	Es realitzaran un total de 2 a 4 sessions a les quals assistiran per una banda, persones vinculades a la intervenció comunitària, i per l'altre, es duran a terme 1 o 2 projeccions audiovisuals relacionades també amb l'objecte d'estudi. L'objectiu és que els alumnes reflexionin i identifiquin diferents aspectes exposats en les classes teòriques.	8
Classes teòriques	Teoria sobre la comunitat, orígens, desenvolupament i models teòrics del Treball Social Comunitari	Grup gran (G)	L' objectiu és aportar a l'alumne coneixements específics a través de classes magistrals, debats i anàlisi conjunt amb els alumnes, sobre els principals continguts de la matèria. Al temes facilitats pel professor es poden afegir articles, a manera d'annex, que complementin la matèria de l'assignatura.	30
Classes pràctiques	Exposició i debat	Grup mitjà (M)	Anàlisi i exposició – en format ppt -, per part de cada grup d'alumnes sobre experiències o d'altres aspectes vinculats al treball comunitari.	4
Classes pràctiques	Anàlisi i debat	Grup mitjà (M)	Anàlisi de situacions, i/o experiències relacionades amb els continguts de la matèria, a través de la participació dels alumnes. La darrera part de la sessió i es dedicarà a realitzar per part dels alumnes un breu exercici de reflexió al voltant del tema tractat.	16
Classes pràctiques	Seguiment de les activitats de treball no presencial.	Grup mitjà (M)	Orientació, seguiment i avaluació amb atenció personalitzada per part del professor del procés d'aprenentatge de l'alumne, en relació a activitats com: conferències oferides per professionals que participen en projectes comunitaris i sobre les projeccions realitzades en la assignatura i envers els articles sobre experiències de treball social comunitari.	2

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (3,6 crèdits, 90 hores)

Guia docent

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Estudi del temari	Estudi i aprenentatge conceptual dels principals aspectes explicats en les classes teòriques i en les lectures del temari.	60
Estudi i treball autònom individual	Anàlisi sobre seminaris	L'alumne analitzarà les conferències oferides per persones externes a la UIB vinculades amb la intervenció comunitària.	9
Estudi i treball autònom individual	Lectura de documents	Lectura d'articles i experiències per al seu posterior anàlisi conjunt dins l'aula.	12
Estudi i treball autònom individual	Anàlisi de la projecció audiovisual	Anàlisi per part dels alumnes sobre la pel·lícula/es projectada/es en l'assignatura i on l'alumne relacioni els aspectes fonamentals amb els continguts explicats a classe.	9

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'algun dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Seminaris i projeccions vinculades als continguts de la matèria

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta breu (recuperable)
Descripció	Es realitzaran un total de 2 a 4 sessions a les quals assistiran per una banda, persones vinculades a la intervenció comunitària, i per l'altre, es duran a terme 1 o 2 projeccions audiovisuals relacionades també amb l'objecte d'estudi. L'objectiu és que els alumnes reflexionin i identifiquin diferents aspectes exposats en les classes teòriques.
criteris d'avaluació	S'avaluarà la capacitat d'identificar els diferents aspectes de les experiències exposades a classe, en relació amb els continguts teòrics treballats a l'assignatura. L'assistència a aquestes activitats és obligatòria. La no assistència al seminari o la projecció del documental és no recuperable. Es podrà recuperar tan sols si s'ha assistit però no ha arribat a la nota mínima establerta en la prova corresponent.

Percentatge de la qualificació final: 25% amb qualificació mínima 4

Guia docent

Teoria sobre la comunitat, orígens, desenvolupament i models teòrics del Treball Social Comunitari

Modalitat	Classes teòriques
Tècnica	Proves de resposta breu (recuperable)
Descripció	L' objectiu és aportar a l'alumne coneixements específics a través de classes magistrals, debats i anàlisi conjunt amb els alumnes, sobre els principals continguts de la matèria. Al temes facilitats pel professor es poden afegir articles, a manera d'annex, que complementin la matèria de l'assignatura.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà la capacitat per respondre amb precisió a les preguntes plantejades relatives als continguts explicats a classe i de les lectures obligatòries.

Percentatge de la qualificació final: 50% amb qualificació mínima 5

Exposició i debat

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Treballs i projectes (no recuperable)
Descripció	Anàlisi i exposició – en format ppt -, per part de cada grup d'alumnes sobre experiències o d'altres aspectes vinculats al treball comunitari.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà l'exhaustivitat i precisió en la recollida de dades, la presentació ordenada dels continguts, la capacitat per treballar en equip i la comunicació oral.

Percentatge de la qualificació final: 15% amb qualificació mínima 5

Anàlisi i debat

Modalitat	Classes pràctiques
Tècnica	Proves de resposta breu (no recuperable)
Descripció	Anàlisi de situacions, i/o experiències relacionades amb els continguts de la matèria, a través de la participació dels alumnes. La darrera part de la sessió i es dedicarà a realitzar per part dels alumnes un breu exercici de reflexió al voltant del tema tractat.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà la lectura i assimilació dels continguts, l'anàlisi i aportacions crítiques sobre els mateixos i en relació amb els continguts teòrics de la matèria. En aquesta activitat es valorarà especialment la participació activa de l'alumnat.

Percentatge de la qualificació final: 10% amb qualificació mínima 5

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- BARBERO, J. M Y CORTÈS, F. (2005). Trabajo Comunitario, organización y desarrollo social. Madrid. Alianza Editorial.
- ÚCAR, X., LLENA BERÑE, A. (coord.) (2006) Miradas y diálogos en torno a la acción comunitaria
- LILLO, N. Y ROSSELLÓ, E. (2001). Manual para el Trabajo Social Comunitario. Madrid. Ed. Narcea
- MALAGÓN BERNAL, J.L. , SARASOLA SANCHEZ-SERRANO, J.L. (2006) Fundamentos del Trabajo Social Comunitario. Aconcagua Libros. Textos Universitarios. Sevilla.
- PASTOR SELLER, E. (2006) Trabajo Social Comunitario. DM Librero Editor. Murcia

Bibliografia complementària

Guia docent

- ALGUACIL GÓMEZ, J. (2006) Poder local y participación democrática. El Viejo Topo. Madrid.
- BAUMAN, Z. (2001) La sociedad individualizada. Cátedra. Madrid.
- BECK, U. (1998) La sociedad del riesgo. Hacia una nueva modernidad. Ediciones Paidós. Barcelona
- CARMONA, M. y REBOLLO O. (2009) Guia operativa d'Acció Comunitària. Acció Social i Ciutadania. Ajuntament de Barcelona.
- CONSEJO GENERAL DEL TRABAJO SOCIAL (2010) Trabajo Social Comunitario. Revista de Servicios Sociales y Política Social, núm. 91. Madrid
- ESCUADERO, J. (2004). Análisis de la realidad local. Madrid. Ed. Nanca.
- FERNÁNDEZ GARCIA, T. y LÓPEZ PELAEZ, A. (2008) Trabajo social comunitario: Afrontando juntos los desafíos del S.XXI. Alianza editorial. Madrid
- GIRELA REJÓN, B. (2017) El Trabajo Social y los Servicios Sociales en España: el precio del neoliberalismo. REIDOCREA, vol.: 6, art.: 9, pags.: 95-104. Universidad de Granada
- GRACIA FUSTERO, E. (1997). El apoyo social en la intervención comunitaria. Ed. Paidós. Barcelona.
- HAMILTON, C. (2006) El fetiche del crecimiento. Ed.: Laetoli. Pamplona
- HERNÁNDEZ ARISTU, J. (2009) Trabajo Social comunitario en la sociedad individualizada. Ed.: Nau llibres Valencia.
- HOMBRADOS MENDIETA, M^a.I, GARCIA MARTÍN, M.A; LÓPEZ ESPIGARES, T. (coordinadores) (2006) Intervención social y comunitaria. Ed. Aljibe. Málaga
- JARAÍZ ARROYO, G. (2011). Intervención social. Barrio y Servicios Sociales Comunitarios. Cáritas. F. FOESSA. Madrid.
- LLOBET ESTANY, M. (2004) El Trabajo social Comunitario como una oportunidad y estrategia para repensar, trans-formar y co-construir la organización de la atención primaria en Servicios Sociales. Revista de Servicios Sociales y Política Social, núm. 66. Consejo General de colegios Oficiales de diplomados en Trabajo Social. Madrid.
- MARCHIONI, M. (2001) Comunidad y Cambio social. Teoría y praxis de la acción comunitaria. Madrid. Editorial Popular.
- MARCHIONI, M. (2001) Comunidad, Participación y Desarrollo. Teoría y metodología de la intervención comunitaria. Editorial Popular. Madrid.
- NAVARRO PEDREÑO, S. (2004). Redes sociales y construcción comunitaria. (2004) Editorial CCS. Madrid.
- NOGUEIRAS, L. (1996). La práctica y la teoría en el desarrollo Comunitario. Descripción de un modelo. Ed. Narcea. Madrid
- PASTOR SELLER, E. (2009). Participación ciudadana y gestión de las políticas sociales municipales. Universidad de Murcia.
- RAMOS FEIJÓO, C. (2000) Enfoque comunitario, modernidad y postmodernidad: el trabajo social con la comunidad en tiempos de la globalización. Alternativas. Cuadernos de Trabajo Social. N. 8. ISSN 1133-0473, pp. 185-204
- VAZQUEZ AGUADO, O. (1999) Relaciones entre Trabajo Social y Sociedad, en Cuadernos de Trabajo Social 1999, 12: 93-106, editado por la EUTS de la Universidad Complutense de Madrid.
- VISCARRET GARRO, J. (2007) Modelos de intervención en trabajo social. Alianza Editorial. Madrid.
- YORDI GARCÍA, M. y CABALLERO RIVACOBA, M^a. T. (2003) Desarrollo Comunitario integrado ¿una alternativa? Servicios Sociales y Política Social. Desarrollo y Política Social. Madrid . n. 63. Edita : Consejo General de Colegios de Diplomados en Trabajo Social.